

BİLGİ ÇAĞINDA İLİM TAKİBİ: ZORLUKLAR VE FIRSATLAR

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin. Ves-salâtü vesselâmü alâ seyyidinâ Muham-medîn ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. Ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmiddîn.

Allah cümledenizden razı olsun.

Dinlenmeyle beraber birçok yeni bilgiler öğrendiğimiz beraberliğimizin son gününe gelmiş bulunuyoruz.

Herkes karlar altında, zor şartlar altında ve Anadolu'nun birçok yerinde soğukla mücadele eder durumda, belki Balkanlar'da, Kafkasya'da kışın ağır şartlarını yaşarken Allah'ın lütfuyla bizler güneşli pırıl pırıl bir yerde, Allah'ın büyük nimetlerine mazhar olarak bir arada bulunduk ve İslâmî faaliyetlerin en sevaplısı, en değerlisi olan ilim meseleleri üzerinde konuştuk. En yetkili, uzman arkadaşlarımızdan birçok yeni bilgiler öğrendik. Gerçekten dört gün gibi görünmekle beraber, aslında belki bir haftalık, belki bir aylık bir kurs görmüş gibi olduk. Ve belki hepimize, "Bu kursa

katılmıştır.” diye birer belge verilecek. Kırmızı kurdeleli, yaldızlı bir belge verilecek kadar güzel konular, derin konular incelendi.

Tabii niçin böyle bir konuyu aldık?

Onun şuurunda olduğunu tahmin ediyorum arkadaşlarımızın.

a. Güzel Kulluk Yolundayız

Biz, Türkiye’de belirli vasıfları olan özel bir grup teşkil ediyoruz. Elhamdülillah bu vasıflar da Allah’ın bize bir ikramıdır, lütfudur ki Allah’ın rızası yolu olan, takvâ yolu olan, dini yaşama; dini şekilde bırakmayıp öze indirme yolu olan tasavvuf yolundayız. Elhamdülillah hak yol olan İslâm’ın insanın ahlakını düzelter, nefsini terbiye eden, insanı insan-ı kâmil yapmaya çalışan en önemli çalışmasını ön planda tutan bir grup halindeyiz.

Eskiden beri grubumuzun ilim erbabı ile yakınlığı, içinden çıkardığı ilim adamları ve ilmî müesseselerle ilişkisi meşhurdur. Onunla da iftihar ediyoruz. Çağımızın Türkiyesindeki insanlara göstermiş olduk ki, bir insan hem çağın bütün bilgilerini alabilir hem de dindar olabilir; bu ikisi birbirine zıt şeyler, aykırı şeyler

değildir. Birisi olursa ötekisi zayıflar diye düşünmek bizim ülkemiz için, bizim dinimiz için vârit değildir.

b. İslam İlim İle İç İçedir

Elhamdülillâh, İslâm ilim ile iç içedir, ilmi teşvik etmiştir, en hayırlı en sevaplı faaliyet olarak göstermiştir. İlmin her dalında çalışmayı da farz-ı kifâye saymıştır. Yani, bunun mânası şudur ki; müslümanlar bir dalda hiç çalışmasalar, yeni çıkan bir ilim dalında hiç müslüman bulunmasa bütün müslümanlar o daldaki o eksiklikten sorumludur, mesuldür, vebal altındadır. Ama birkaç tanesi o dalda bir çalışma yaparsa ötekilerden o vebal, o sorumluluk gider. Çünkü hiç olmazsa işbölümü yapmıştır. Bazıları orada çalışmaya başlamıştır.

Elhamdülillâh kültürümüzle ve tarihimizele iftihar ediyoruz. Kültürümüzü, tarihimizi seviyoruz, ecdadımızı çok derin bir hürmetle sayıyoruz. Onların ne kadar değerli insanlar olduklarını, meziyetlerini reklam etmek zorunda olmadıklarından,

saklama temayülünde olduklarından, haklarında çok haksızlıklar yapıldığını biliyoruz.

Kültürümüzü bütün insanlara, özellikle kendi ülkemizde kültürümüze yabancı yetişmiş kimselere tanıtmak için, müesseseler kurduk. *İlim Kültür Sanat Vakfımız* gibi, kolejlerimiz, yayınlarımız, dergilerimiz, radyo programlarımız gibi...

Bu programlarla ilgili Hasan Celal Güzel Bey'in bir sözünü çok beğeniyorum. Bizim radyomuz için "görüntüsüz televizyon" demiştir. Gerçekten öyledir. Çünkü gerçekten kardeşlerimiz ve katılımcılar yardımıyla, radyomuz bir radyo olmaktan çok daha yüksek bir seviyeye çıkmıştır.

Kültürümüzün bizi kurtaracak çok kuvvetli güç kaynakları ihtiva ettiğini biliyoruz. Kültürümüze sımsıkı sarıldığımız zaman dünyada söz sahibi olacağımızı düşünüyoruz.

c. Bütün İnsanlara Karşı Sorumluluğumuz Var

Dünyanın bütün bölgelerine ve bütün insanlara karşı görevimiz olduğu inancındayız.

Bir müslüman olarak dünyanın her yerindeki insanlara İslâm'ı götürmek zorundayız, anlatmak zorundayız. Güney Amerika'ya, Eskimoların arasına, Alaska'ya, Afrika'ya, Avustralya'ya, Yeni Zelanda'ya, kutuplara, dünyanın her yerine İslâm'ı anlatmakla kendimizi sorumlu hissediyoruz. Sorumludur bütün müslümanlar... Kim yaparsa tabii sevabı o kazanmış olur. Onun için bütün dünya ile ilgileniyoruz.

Bu arada kendimizi çok kuvvetli şekilde Osmanlıların torunları olduğu bilincinde, Osmanlı hissediyoruz. Ve bugünkü sunî hudutları hudut olarak gönlümüz kabul etmiyor. Bizim düşünce tarzımız Hz. İmâm-ı Şafiî hazretleri gibi, "Bir zamanlar İslâm diyarı olmuş olan bütün ülkeler dâr-ı İslâm'dır." diye düşünüyoruz. Onun için Balkanlar, Avusturya, Romanya, Ukrayna, Kırım, Orta Asya, Afrika'nın ekvatorundan yukarısı, koca Afrika ve şimdi geçen sene Amerika'yı ziyaret ettiğimiz zaman aldığım birtakım kitaplardan öğrendiğime göre Kristof Kolomb'dan çok önce müslüman kardeşlerimiz Amerika'yı bulmuşlar ve yerleşmişler. Ve Kristof Kolomb'dan çok önceleri oraları, gemiyle giden insanlar kendilerini Arap diliyle konuşan

kimselerin karşısında görmüşler. Demek ki, coğrafi keşifler de kitapların bize yazdığından çok daha başka türlü... Onlardan çok daha önce Amerika'ya özellikle Orta Amerika'ya bizim dindaşlarımız ulaşmış oluyor...

O bakımdan gezdikçe şunu görüyoruz ki, dünyanın her yerinde sandığımızdan daha çok daha fazla hakkımız ve ilişkimiz var. Çok daha fazla kardeşlerimiz var. Elhamdülillâh, öyle bir dine mensubuz ki, dünyanın her yerinde her anında *Allahu ekber* sedaları göklerde yayılıyor ve zerreler onu dinliyor.

Şimdi bu geniş gönül yapısı ile hem bütün insanlarla ilgili olduğumuz hem de İslâm'ın yayılmasıyla, korunmasıyla sorumlu kimseler olarak kendimizi gördüğümüz için bütün yeni gelişmeleri çok yakından takip etmek istiyoruz. O arzu ve şevk içindeyiz.

Bizi bu noktaya yayınlarımızın getirdiği kanaatindeyim. Bu yayın mesleği -gazetecilik, dergicilik, radyoculuk ve televizyon yayınları- bizi bu noktaya çekiyor. Yani bizi itici, bizi çekiçi, bizi yükseltici etkisi var. Bu bakımdan bu konuda çalışma yapan kardeşlerime huzuru-

nuzda teşekkür ederim. Böylece en yeni meselelere en kısa zamanda sahip olmanın terbiyesini, eğitimi görmüş oluyoruz.

Bütün ilim erbabı bilir ki -ilimle meşgul olan, mesleği, akademik kariyeri ilim olan herkes bilir ki- bugün ilim, bilgi çeşitleri fevkalâde çoğalmıştır. Bunları takip etmek bile bir mesele hâline gelmiştir. Eskiden bir zât-ı muhterem büyük bir aşk ve şevk ile çalışmış, allâme olurmuş, allâme-i cihan olurmuş. Yani her şeyi bilen, bütün ilimlerde bilgisi, hazzı, nasibi olan bir kimse olurmuş. Bugün artık değil böyle bir -allâme-i küll diyorlar onlar l harfi iki tane olmak üzere- allâme-i küll olmak; belirli bir dalda bile gerçekten alim olmak istediğiniz zaman çok büyük zahmetler çekmek, çok büyük gayretler göstermek, yayınlar yapmak, yayınları takip etmek gerekiyor.

Bugün bilim adamları olarak, kendi sahamızdaki yayınları takip etmekte dahi zorlandığımızı; hem satın almakta, yayınları takip edip hem okumakta, hem depolamakta, hem de gerektiği zaman kullanma konusunda problemler olduğunu biliyoruz.

Bu problem çağın problemidir. İnsanoğlu bulduğu çeşitli aletlerle bilgi sahasını genişletmiştir. Mikroskoplarla, sualtı araştırmalarıyla, uzay araştırmalarıyla kendi duyularının hudutlarının çok daha ötesindeki bilgileri yakalama imkânı bulmuştur. Ve ilim erbabının sayısının artması, ilme yapılan yatırımların en verimli yatırım olması dolayısıyla, o sahada çalışan insanlar arttıkça, o sahanın her mensubu kendisi bir dalda derin bir araştırma yaptığı için bilgi gerçekten çok çeşitlenmiştir. Ve bunları ihata etmek, kavramak, tamamıyla bunlara aşına olmak, bir mesele hâline gelmiştir. Bunu konuşmacılarımızın, konuşmalarında kendi dallarıyla ilgili bazı konuları anlatırken de misaller vererek ortaya koyduklarını gördünüz.

O zaman tabii, hem ilimleri, bilgileri, en yeni bilgileri takip etmek bir mesele olarak karşımıza çıkıyor hem de bu bilgileri değerkendirmek ve süratle uygulamamıza intikal ettirmek meselesi çıkıyor. Tabii bu da bir yönden bir aşk ve şevk işi, bir yönden de maddî birtakım imkânlara sahip olma işi... Paranız olması lazım, büyük müesseseleriniz olması lazım.

Tek başına başarılmayacak kadar büyük ve zor bir iş...

Tabii bu böyle olunca; mesela dün akşamki konuşmalardan hatırlayınız, başka ülkelerin araştırma ve geliştirmelere harcadıkları yatırım miktarlarını düşününüz. Ne kadar büyük miktarlar araştırma ve geliştirmeye sarf ediliyor. Biz bunun çok azını sarf edebiliyoruz. Tabii bu bir dezavantaj...

Sonra biz İslâm'ın savunucuları olarak; maddî imkânları kısıtlı kimseler olarak kendimizle ilgili araştırmaları dahi büyük zorluklarla yapabiliyoruz. Bulduğumuz sonuçları uygulamakta da yine karşımıza finans duvarı çıkıyor. Onları uygulamak için yine kredi aramak zorunda, parayı nereden bulacağımızı düşünmek zorunda kalıyoruz.

Ama bizimle ilgili çalışmalarını dahi, gelişmiş ülkeler, zengin ülkeler bizden daha geniş kadrolarla, daha derinlemesine yaptıkları zaman bizimle onların arasındaki mesafe açılmış oluyor. Bizim şartlarımız onların yanında çok geride kaldığı için durum negatif gibi görünüyor. Fakat burada sayın ilim adamlarının ve özellikle bizim bu eğitim toplantımızın en

renkli, en orijinal konuşmacılarından katılımcılarından biri olan Oktay [Sinanoğlu] Bey'in çok moral verici konuşmaları var. Kendisi hem büyük bir ilim adamı olmak dolayısıyla hem de uzun zaman Amerika'da kalmış, Amerika'ya içinden tanımış, dışarıdan boyasıyla değil de perdenin arkasından tanımış bir kimse olarak, bizim bu şeyleri başarmamızın zor olmadığını moralini bize veriyor. "Korkmayın! Öyle dışarıdan görüldüğü gibi değil. Biz Allah'ın izniyle onu aşabiliriz, bir takım müşkülleri aşabiliriz!" mesajını veriyor. Ben onu alıyorum ve ondan dolayı çok memnun oluyorum.

Gerçekten İslâm'da ümitsizlik yoktur bu bir. İkincisi; İslâmî gelişmeler aritmetik gelişme değildir, geometrik gelişme değildir. İslâmî gelişmedir. Bu başka bir şeydir. İslâmî gelişmeler patlama tarzında olur... Hiç bir hesaba sığmadan birden çok büyük bir gelişme olur, herkes de şaşırır, afallar kalır. Bu İslâm'ın kendi yapısından, imanın gücündendir.

Demek ki imanın gücünü bir işin içine koyduğumuz zaman, hiç yapılmayacak gibi görü-

nen iş yapılır, yenilmeyecek gibi görünen güçlükler yenilebilir. Bunun altını çizerek size ifade etmek istiyorum. Yani biz Allah'ın yardımıyla, Allah'ın bize verdiği iman gücüyle, aşkımızla, şevkimizle bu güçlüklerin hepsinin üstesinden geleceğiz ve inşaallah üzerimize düşen vazifeleri yerine getireceğiz. Bize verilen emanetleri yıpratmadan, parçalattırmadan, böldürmeden ileriye doğru götüreceğiz ve daha iyi bir hâle getireceğiz.

Hudutlarımız Edirne'nin Meriç suyunda, Kars'ın Aras nehrinde bitmiyor. Nasıl Doğu Almanya'yı Batı Almanya eninde sonunda kurtarmışsa, biz de mazlum ve mağdur kardeşlerimizi kurtaracağız. Bir zaman gelecek onlarla hür bir sema altında kucaklaşacağız.

Bunlar için çok kuvvetli bir dayanışma gerekiyor. Bizim grubumuzun dayanışması güzeldir ve çalışmalarımız bu dayanışmanın eseridir. Grubun eseridir, tek şahısların eseri değildir. Genellikle ilim yolunu tutmuş olmamızın ve genellikle kardeşlerimiz incelenirse hepsinin bir ihtisas sahibi, bir yüksek tahsil sahibi olmasının önemi vardır. Bu büyük bir avantajdır.

Türkiye'nin diğer İslâm ülkeleri arasında yeri ne kadar yüksekse Türkiye'deki diğer gruplar arasında bizim yerimiz de o kadar yüksek durumdadır. Binâenaleyh bu görevlerin büyük ölçüde bize terettüp ettiğini düşünebiliriz. Bizi daha çok ciddî çalışmaya sevk edeceği için böyle düşünmekte fayda vardır.

Her şeyden önce çok net olarak görünen bir şey var. Ben söylenenleri özetlemek istemiyorum. Kendi şahsiyetimizi bilip, ona inanıp çalıştığımız, araştırmalarda da kendi kendimize istiklalimizi elde ettiğimiz zaman kendi meselelerimizi biz kendimiz çözeriz!” deyip kendi çalışmalarımızı kendimiz yaptığımız, kendi problemlerimizi kendimiz çözmeye çalıştığımız zaman, bu problemlerin çözüleceğini düşünüyoruz. Ama bunun için kuvvetli bir dayanışma içinde olmamız gerektiğini işaret etmek, belirtmek istiyorum.

Bu arada en çok ön planda görünen mesele bu ehl-i dünyanın, materyalist insanların bütün hesaplarının arkasında maddiyat, para ve kazanç vardır. Kârın ve paranın olduğu her

şeyi her yerde yaparlar. Müslüman olmak kârlıysa müslüman bile olurlar yani, hiç belli olmaz!

Tabii sömürülme de insana çok acı geliyor. İnsanın cebinden bir şeyin gitmesi bir şey değil. Biz cömert bir milletiz de aptal yerine konulmak çok acı bir şey... Onun için sömürülmemek de esastır.

d. Çalışmalarda Göz Önünde Bulundurmamız Gereken İlkeler

Sanıyorum, tüketim felsefesine, zihniyete sarılıp önümüze gelen her şeyi cebimizdeki paraları oluk gibi harcayarak almak, galiba çok yanlış bir şey olduğu bu konuşmalardan ortaya çıktı. Tahmin ediyorum ki ne alacağımızı, kimin malını niçin alacağımızı derin derin düşünüp iyice hesapladıktan sonra almak zorundayız. Galiba bu da bir savaş... Ve bazılarının mallarını almadığımız zaman galiba onlar dize gelecekler gibi geliyor bana...

O bakımdan alım ve satımlarımızı, paramızı kullanma istikametini çok iyi düşünmeliyiz. Tasarruf, yani ihtiyaç fazlası kazançlarımızı bir yerde biriktirmek önemli bir iş oluyor.

Bu biriktirme işine girin, bunu önemli bir vazife olarak üstlenin!

Tasarruf etmemiz, yani para biriktirmemiz lazım! Sizin, bizim, herkesin para biriktirmesi lazım! Fazla [imkânlarını] israfa harcamaması, boşa hebâ etmemesi lazım!.. Bu biriken paraları da verimli yatırımlara yöneltmemiz gerekiyor. Bu yatırımların her çeşidini, eğer tasarruflarımız kâfi seviyede olursa, yapabilecek düzeyde bulunuyoruz. Teknik yönden, bilimsel yönden, en çok kâr getiren yatırımları yapabilecek kadrolara sahibiz.

Hatta ben hatırlıyorum, bu atom bombası yapmak filan meselesi konuşuluyordu gazetelerde, “Bu bir finans meselesi...” demişti profesör, onunla ilgili olan ilim adamı. “Gereken tahsisatı ayırsalar, biz de bunu burada tahakkuk ettiririz.” demişti. Sanıyorum doğrudur, yani yapılmaz, başarılmaz bir şey değildir. Onu yaptığınız zaman siz de atom bombasına sahip devletlerin üye oldukları gruba girmiş olacaksınız. Herkes size daha başka türlü bakacak.

Bu bakımdan tasarruf yapmayı, tasarrufları beraberce, grup olarak değerlendirmeyi

düşünüyorum. Bunların daha iyi olacağını tahmin ediyorum.

Bu ülkenin bütün meseleleri bizi ilgilendiriyor. Ve üzülüyoruz, geçen zamandan ve ortaya çıkmış olan kayıplardan fevkalade üzülüyoruz. Bana kalırsa birkaç seçim önceki seçimler çok önemli seçimlerdi. O seçimlerde böyle çok dürüst insanlar, çok namuslu insanlar seçimleri kazansalardı Türkiye'nin bugünkü durumu başka türlü olabilirdi. Önümüzdeki şu seçim çok geç kalmış bir seçimdir diye düşünüyorum.

Bu arada, namuslu ve dürüst insanların yönetime sahip oldukları zaman eskilerden, yani o vasıflara sahip olmayan seleflerinden ne kadar daha üstün başarılı olduklarını da bazı yerlerde görüyoruz. Müşahhas misaller olarak mesela; İstanbul Belediyesi'nin, Konya Belediyesi'nin çalışmalarını gösterebiliriz. Her ikisinin başındaki şahıslar da bizim yine camiamıza dahil olan kardeşlerimizdendir. İhvanımızdandır yani açıkça... Demek ki dürüst olunduğu zaman çok büyük şeyler elde ediliyor, çok kısa zamanda yapılabiliyor.

Süratin, bir şeyi süratle yapmak, almak, öğrenmek ve süratle yapmanın çok önemli olduğunu görüyoruz. Onun için zaman faktörüne çok büyük önem vermemiz gerektiği ortaya çıkıyor. Hepimizin bütün işlerimizde bu zamanın kıymetini çok düşünmemiz gerektiği kanaatindeyim. Kısa zamanda meseleler halletmek... Tabii bu arada da çok okumak gerektiği ortaya çıkıyor çünkü bilgiler çok olduğundan onları kazanmak için bir mesai sarf etmek lazım.

Seçme bahis konusu olacak, öncelikle neleri okumamız lazım?

Çünkü o kadar çok eser, o kadar çok okunacak şey var ki hangilerini okuyalım meselesi çıkıyor. Sanıyorum bu bizim kurumlarımızın işi... Yani biz sizin namınıza eğer nelerin okunması gerektiğini, hangi konuların üzerinde durulması gerektiğini ve size önceden hazırlayabilirsek, sizi zahmetten ve seçmeden ve abes şeylerle iştigalden kurtarabiliriz. O bakımdan kurumlarımızın yöneticilerine -radyo, dergi ve televizyon çalışması yapan kardeşlerimizin üzerine- sizin yükünüzü hafifletmek bakımından büyük görevler düşüyor. Ama sizin de öğ-

renmede en büyük sürati göstermeniz gerekiyor. Hatta hızlı okuma kurslarına devam edip, süratle okuyup, bir şeyleri süratle elde etme çalışmaları yapmanız gerekecek diye düşünüyorum.

Yapılan konuşmaları ve açıkoturumları özetlemek istemiyorum, özetletmek de istemiyorum. Yani birisi çıksın da dört günde şunları [yaptık] demek de istemiyorum. Benim merak ettiğim bir husus var. Bu çok derin ve yoğun çalışmaların sizlerde bıraktığı etkiyi anlamak istiyorum. Bu da bir merak...

Onun için bu dört günlük açıkoturumlarda ve beraberliğimizde ve sayın ilim adamlarının konuşmalarından neler buldunuz, neler öğrendiniz? Çıkan dersler nedir, bunların sonucunda neler yapmamız gerekir?

Toplantıların değerlendirmesi, çıkan dersler ve bunların üzerine, bizim bundan sonraki yaşamımızda önümüzdeki aylarda, yıllarda neler yapmamız gerektiği konusunu müzakereye açmayı uygun görüyorum. Yani şuradan dağılmadan önce bunun ifade edilmesini, hepinizin veya sadece bu işi iyice takip etmiş olup bunu ifade edebilecek mümessillerinizin, içinizden

grup mümessilleri durumunda olan kimselerin bu konuları açıklamasını diliyorum. Onun için konuşmamı burada kesiyorum.

Katıldığınız için ve ben de biraz kendimi ev sahibi gibi hissettiğim için hepinize teşekkür ediyorum. Biz çok mutlu olduk bu beraberlikten... Bu beraberliklerin devamını dileriz. Toplantılarımızın, eğitimlerimizin dünya ve âhîret bakımından hayırlı olmasını temenni ediyoruz. Hepinize dünya ve âhîret mutlulukları diliyorum.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
3 Recep 1416 / 26.11.1995

[Bütün AİLE EĞİTİM KAMPİ KONUŞMALARI'na PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

